OPENBAAR MINISTERIE

College van procureurs-generaal

Postbus 20305, 2500 EH Den Haag

Prins Clauslaan 16
2595 AJ Den Haag
T +31 88 699 11 00
www.om.nl

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Directoraat Generaal Volksgezondheid
t.a.v. V.E.A. Sannes
Postbus 20350
2500 EJ 'S GRAVENHAGE

Datum	16 juni 2020
Onderdeel	WBOM
Ons kenmerk	WBOM/18332
Uw kenmerk	1663456-203265-VGP
Onderwerp	Advies wetsvoorstel NPS (designerdrugs)

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden.

Geachte heer Sannes,

Bij brief, ingekomen op 23 maart jl., hebt u het College van procureurs-generaal gevraagd om te adviseren over een conceptwetsvoorstel, inhoudende een wijziging van de Opiumwet in verband met het toevoegen van een derde lijst IA met als doel het tegengaan van de productie van en de handel in nieuwe psychoactieve stoffen en enkele andere wijzigingen.

Nieuwe psychoactieve stoffen, NPS, worden in de praktijk aangeduid met 'designerdrugs'. Met dit wetsvoorstel beogen de staatssecretaris van VWS en de minister van J&V de volksgezondheid te beschermen en de (georganiseerde) drugscriminaliteit, die zich deels heeft verplaatst naar de productie en handel in (nu nog) legale designerdrugs, te bestrijden. In de inleiding van de memorie van toelichting wordt uitgelegd dat in lijst IA een aantal stofgroepen met een psychoactieve werking is opgenomen, waarvan de chemische structuur is afgeleid van meerdere middelen die op lijst I van de Opiumwet staan vermeld. Het gaat om stoffen die vergelijkbare psychoactieve effecten teweegbrengen, dan wel beogen teweeg te brengen, als de bekende drugs, zoals THC, MDMA en heroïne. Het onderhavig wetsvoorstel ziet op een generiek verbod op bepaalde stofgroepen en beoogt de productie van en handel in deze stoffen door de illegale drugsindustrie tegen te gaan.

Het College onderschrijft vanuit de praktijk de waarneming in de memorie van toelichting, dat Nederland zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld tot een grote producent en een belangrijk doorvoerland van synthetische drugs. De illegale

drugsindustrie, ook als het gaat om designerdrugs, gaat gepaard met georganiseerde criminaliteit en heeft ernstige gevolgen voor de veiligheid van burgers. Criminelen zijn uiterst creatief in het vinden van manieren om de verboden in de Opiumwet te omzeilen. Dit geschiedt vooral door het ontwikkelen van nieuwe stoffen die qua effect sterk lijken op reeds verboden drugs, maar die in ons land legaal zijn. Het zijn veelal nog onbekende stoffen waarvan aannemelijk is dat zij vergelijkbare gezondheidsrisico's kennen als verwante stoffen die al wel op lijst I van de Opiumwet staan.
Het College heeft om die reden met instemming gereageerd op het voornemen van de regering om deze ontwikkeling een halt toe te roepen en is gaarne bereid om over dit wetsvoorstel te adviseren.

Juridisch-inhoudelijk heeft het College één onderwerp waar het de aandacht op wil vestigen. Het wetsvoorstel voorziet niet in strafbare voorbereidingshandelingen als het gaat om designerdrugs. Dat acht het College echter wel noodzakelijk. De ratio van de strafbaarstelling van voorbereidingshandelingen voor het opzettelijk handelen in strijd met het verbod op handelingen met betrekking tot middelen van lijst I is evenzeer aanwezig bij de criminaliteit die gepaard gaat met designerdrugs. Immers, ook bij designerdrugs zou zonder strafbare voorbereidingshandelingen het bezwaar aanwezig zijn dat pas in een betrekkelijk laat stadium, namelijk wanneer het delict is voltooid of althans een strafbare poging aanwezig is, strafrechtelijk kan worden ingegrepen. Als gevolg daarvan wordt het moeilijk om de criminelen te bestrijden die de handel organiseren, voorbereiden en financieren. Het College stelt daarom voor dat ook voorbereidingshandelingen met betrekking tot de fabricage van en handel in designerdrugs strafbaar worden gesteld.
Daarbij tekent het College aan dat het voor de opsporing van voorbereidingshandelingen noodzakelijk is dat politie en justitie kunnen beschikken over een aantal bijzondere opsporingsmethoden, zoals bijvoorbeeld een telefoontap. De voorbereiding van het telen, bewerken, verkopen, verstrekken, vervaardigen, etc. (artikel 2, onderdeel B en D, Opiumwet) wordt ingevolge artikel 10a Opiumwet gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste zes jaar. Dat is driekwart van de straf die ingevolge artikel 10 lid 4 Opiumwet ten hoogste voor het voltooide delict kan worden gegeven. Het ligt in de rede om voor de strafbedreiging van de voorbereidingshandelingen met betrekking tot de fabricage van en handel in designerdrugs aan te sluiten bij deze systematiek. Vanuit dit oogpunt is een strafdreiging van ten hoogste vier jaar gevangenisstraf voor de voorbereidingshandelingen te rechtvaardigen. Daarmee wordt ook voorlopige hechtenis mogelijk, waardoor tevens bijzondere opsporingsmethoden mogelijk worden.

Financiële consequenties en impact voor de bedrijfsvoering

De nieuwe strafbaarstelling, waardoor de productie van en handel in designerdrugs kan worden bestreden, zal voor het openbaar ministerie extra werklast en daarmee extra kosten tot gevolg hebben.
Op grond van gegevens van een door de politie en het openbaar ministerie gemaakte analyse, gaat het College ervan uit dat als gevolg van de nieuwe wetgeving jaarlijks ongeveer tussen de 300 en 460 extra middelgrote tot grote zaken bij het openbaar ministerie worden aangebracht. De kosten voor de verwerking van die zaken worden op grond van de huidige kostprijs van die zaken (circa 3.700 euro) structureel tussen de 1.110.000 en 1.702.000 euro begroot. Op dit moment is het nog niet mogelijk om aan te geven wat de te verwachten kosten zijn voor de behandeling van de kleinere zaken, waarin handel van de designerdrugs via postpakketten plaatsvindt. De behandeling van een deel van deze zaken is van eenvoudige aard, waardoor de kostprijs lager ligt dan de (middel)grote zaken. De huidige kostprijs van een zaak van geringe omvang is circa 500 euro.

Doordat de productie van en handel in designerdrugs nu ook in Nederland strafbaar worden, is te verwachten dat er internationale rechtshulpverzoeken zullen worden gedaan door landen waar dit al eerder strafbaar is gesteld. Deze rechtshulpverzoeken zullen door het openbaar ministerie in behandeling moeten worden genomen. Een inschatting van de omvang en de complexiteit van deze rechtshulpverzoeken is echter nog niet te maken. Er moet echter wel rekening mee worden gehouden dat in de eerste jaren na invoering van de wet het volume jaarlijks zal toenemen.

Voor een goede uitvoering moeten de medewerkers van het openbaar ministerie voor de inwerkingtreding van de voorgenomen wet worden voorgelicht over de inhoud en strekking van deze wet en uitleg krijgen over de mogelijkheden tot de aanpak van dit soort zaken. Het voornemen is om vier voorlichtingsdagen te houden waaraan minimaal vijftig medewerkers gaan deelnemen. De kosten hiervoor worden incidenteel geraamd op circa 45.000 euro, inclusief de voorbereiding.

Hoogachtend,

M. Otte
procureur-generaal